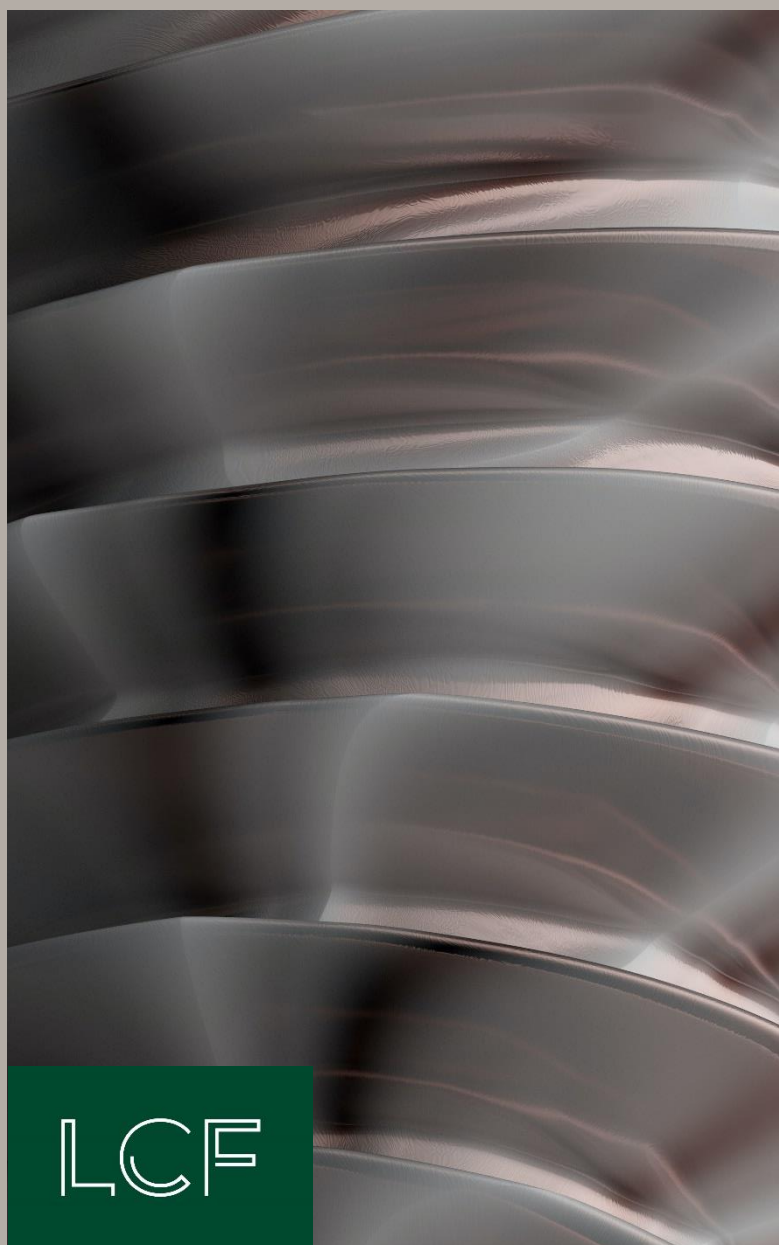

ОБШУКИ: ЯК ПІДГОТУВАТИСЯ І ПРОЙТИ?

LCF

У яких випадках очікувати обшуку?

Приводом для уваги силових органів може бути будь-що, цей список не вичерпний і обмежується лише креативністю слідчих та прокурорів. Єдине обмеження – обшук може проводитися **ЛИШЕ** в межах кримінального провадження. Але порушення кримінального провадження – це технічне питання, адже іноді у вже існуючі провадження «вішають» додаткові епізоди, які жодним чином не стосуються первинного провадження і починають «розслідувати».

Серед основних **причин відкриття кримінального провадження щодо бізнесу** можна виділити:

- Реальне або імовірне порушення закону при веденні господарської діяльності;
- Приналежність до галузей економіки з високим ризиком порушень;
- Корпоративний конфлікт або конфлікт з колишнім топ-менеджером;
- Публічна декларація успішності/високих доходів/масштабних проектів;
- Спір з контрагентом;
- Приналежність бенефіціарів або менеджерів до суб'єктів рф або білорусі;
- Економічний зв'язок компанії з рф або білоруссю;
- Політична кон'юнктура та ін.

Втім, візит одразу з обшуком – це рідкість. Як правило, обшуку передують звернення із запитом про надання інформації, а також отримання у слідчого судді тимчасового доступу до речей і документів.

Різниця між запитом та тимчасовим доступом

Запит про надання інформації – це лист від слідчого/детектива або прокурора, в якому він просить компанію добровільно надати інформацію, яка його цікавить. Хоча у таких листах часто вживається фраза «вимагаю надати», це лише прохання, адже зобов'язати будь-кого надати інформацію може лише слідчий суддя.

Якщо запитувана інформація становить комерційну таємницю, рекомендується відмовляти у наданні такої інформації. Адже надання будь-якої інформації про бізнес лише посилить увагу слідчого та може підказати йому вразливі місця вашого бізнесу. Доступ до будь-якої охоронюваної законом інформації, в т.ч. комерційної таємниці, можливий лише на підставі ухвали слідчого судді про тимчасовий доступ.

Тимчасовий доступ – рішення слідчого судді про надання дозволу слідчому/детективу або прокурору на ознайомлення, копіювання або вилучення речей або документів. Стандарт аргументації для отримання такої ухвали доволі низький: здебільшого достатньо відкритого кримінального провадження та попереднього звернення до компанії із запитом.

При надходженні до компанії ухвали суду про тимчасовий доступ необхідно ретельно зважувати, яку саме інформацію та документи надавати. Рекомендовано давати не більше, ніж вказано в ухвалі.

Якщо не надати документи по тимчасовому доступу, вірогідність обшуку зросте до майже гарантованої. Оскільки в законі прямо вказано, що відмова в тимчасовому доступі є підставою для проведення обшуку. В той же час надання документів за тимчасовим обшуком не гарантує, що обшук не відбудеться. Просто підстави для нього можуть бути інші.

Як підготуватись?

Носії інформації

- Якщо ви з певної причини не хочете, щоб якась інформація потрапила до силовиків, треба провести підготовчі дії. Необхідно мінімізувати кількість інформації, яка може бути отримана в ході обшуку. Це означає, що необхідно позбавитися документів, які не необхідні для щоденної діяльності або можуть бути відтворені з електронних носіїв.
- Також бажано мати завчасно підготовлений договір про надання правової допомоги з адвокатом.
- Критично необхідно гігієнічно підходити до використання електронних носіїв інформації. За можливості необхідно обмежити використання дисків, USB-носіїв, зовнішніх жорстких дисків або будь-чого, до чого можна отримати фізичний доступ. Техніка, яка щоденно використовується, має бути захищена паролем, а інформація має перебувати на віддаленому сервері. Важливо не тримати на робочому місці записаних паролів доступу до комп'ютерів, рахунків. Бажано ввести за правило дотримання принципу «чистого робочого столу».

Команда

- Варто розробити попередній алгоритм дій співробітників у випадку проведення обшуку, розподіливши обов'язки і ролі. План має бути донесений до всіх департаментів, які у випадку обшуку координуватимуть дії співробітників.
- Алгоритм має включати порядок захисту найбільш вразливих місць офісу: серверу, фінансового департаменту, кабінетів керівників.
- Також необхідно визначити особу, яка здійснюватиме первинну комунікацію зі слідчим до прибуття адвокатів.
- Рекомендуємо також прийняти рішення про дії компанії у випадку вилучення особистих речей співробітників: вилучення особистих речей співробітників робить їх вразливими до тиску зі сторони детектива.
- Бажано ввести за правило здійснювати будь-яку комунікацію співробітників з правоохоронними органами виключно у присутності адвоката.

Як пройти обшук?

На початку обшуку, якщо це дозволяє зробити час, необхідно:

- Викликати адвокатів;
- Вимкнути або заблокувати телефон, перевести його в беззвучний режим;
- Знищити вразливі документи;
- Очистити віддалені пристрої.

Після проникнення правоохоронців до приміщення необхідно ознайомитися з:

- Оригіналом ухвали про обшук (копія повинна бути надана представнику компанії);
- Службовими посвідченнями всіх слідчих/детективів та прокурорів;
- Документами понятих, якщо такі є.

В ухвалі про обшук необхідно звернути увагу на наступне:

- Термін дії (не може перевищувати одного місяця з дня її постановлення);
- Правильність адреси, прізвища особи, назву підприємства, код ЄДРПОУ;
- Анкетні дані слідчого/детектива або прокурора, яким надано право на проведення обшуку (їх необхідно порівнювати з відомостями зі службового посвідчення);
- Речі, документи, для виявлення яких проводиться обшук і які дозволено вилучати.

Якщо адреса в ухвалі на обшук відрізняється від фактичної адреси або термін дії ухвали закінчився, необхідно вказати про це слідчому/детективу та викликати патрульну поліцію.

Після необхідно повідомити слідчого/детектива про орієнтовний час прибуття захисників з проханням дочекатися їх прибуття.

Після обшуку

Першочергово необхідно оцінити рівень стресу колективу і вжити заходів для його зменшення.

Надалі необхідно проаналізувати, які речі та документи були вилучені в ході обшуку:

- Чи всі ці речі були передбачені в ухвалі про обшук?
- Яка вартість цих речей?
- Яку інформацію вони містять?
- Як ця інформація впливає на кримінальне провадження?
- Як ця інформація впливає на бізнес?
- Які репутаційні ризики?

Відповідь на ці питання дозволить побудувати **план дій щодо захисту компанії** у кримінальному провадженні, швидко відновитися для продовження бізнесу та ефективно комунікувати з журналістами щодо проведених слідчих дій.